

Eduskunnan suuri valiokunta
tav@eduskunta.fi

Viite: U73/2025 vp

24.2.2026

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄSTÄ (U73/2025 VP) EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSISTA HORIZONTTI EUROOPPA –PUITEOHJELMASTA, EURATOMIN TUTKIMUS- JA KOULUTUSOHJELMASTA, IGNALINA-OHJELMASTA SEKÄ YDINTURVALLISUUSYHTEISTYÖN JA KÄYTÖSTÄPOISTON VÄLINEEN PERUSTAMISESTA

Keskuskauppakamari kiittää suurta valiokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon asiasta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Horisontti Eurooppa -ohjelma

Keskuskauppakamari tukee U-kirjelmässä esitettyä Suomen kantaa Horisontti Eurooppa -ohjelmaan. Keskuskauppakamarin mukaan komission ehdotus tutkimuksen ja innovoinnin 10. puiteohjelmasta on kannatettava, sillä Eurooppa tarvitsee vahvempaa globaalia kilpailukykyä, innovaatioita sekä tuottavuuskasvua.

Kuten kirjelmän vaikutusten arvioinnista käy ilmi, suomalaiset yritykset, tutkimuslaitokset, korkeakoulut sekä yksittäiset tutkijat ovat osallistuneet aktiivisesti EU:n tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmiin vuosien varrella. EU:n tutkimusrahoitus on avannut suomalaiselle tutkimukselle merkittävästi uusia kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia. Jäsenmaiden T&I-toiminnan voimavarojen yhdistäminen vahvistaa innovaatiovaikutusta ja parantaa tutkimuksen tuottavuutta ja kilpailukykyä. Horisontti Eurooppa -ohjelma hyödyttää Suomea ja suomalaista tutkimusta ja Suomi on Horisontti Eurooppa -ohjelman nettosaaja.

Keskuskauppakamari pitää erittäin tärkeänä, että Horisontti Eurooppa -ohjelman rahoitusta jaetaan jatkossakin laatu- ja avoimen kilpailun kautta, kuten myös U-kirjelmässä Suomen kannaksi esitetään. Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan Suomen ei pidä tinkiä näistä rahoituksen jakamisen periaatteista.

Keskuskauppakamari on samaa mieltä valtioneuvoston kannan kanssa siitä, että Horisontti Eurooppa -ohjelman yksinkertaistamistoimet, joiden avulla parannetaan ohjelman saavutettavuutta, ovat myönteisiä. On erinomaista, että valtioneuvosto korostaa yksityisten T&K-investointien merkitystä ja pitää keskeisenä, että jatkossa Horisontti Eurooppa -ohjelmaan osallistuminen olisi houkuttelevampaa etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille. Pk-yritykset edistävät merkittävästi työllisyyttä ja arvonlisää, ja niiden merkitys on suuri EU:n tuotantosektorin arvoketjuissa. EU:n julkisen tutkimusrahoituksen

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00101 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi

tulee vivuttaa yksityistä rahoitusta ja investointeja. Tämä on myös mittari sille, että rahoitus on oikein kohdennettua kilpailukyvyyn ja yritysvetoisen kasvun näkökulmasta.

Valtioneuvoston tavoin Keskuskauppakamari pitää tärkeänä komission esitystä tiivistää kilpailukykyä tukevien ohjelmien yhteyttä niin, että kilpailukykyrahasto ja Horisontti Eurooppa muodostaisivat mahdollisimman vaikuttavan, selkeän ja toimivan kokonaisuuden ja että rahoitusjatkumosta näiden välineiden välillä huolehdittaisiin synergiavaikutuksen saavuttamiseksi. Tiiviimpi yhteistyö näkyy erityisesti kilpailukykyä käsittelevässä pilarissa II. Yhteistyö ja linkitys kilpailukykyrahastoon on esillä myös innovointia koskevassa pilarissa III, jolla on yhteyksiä kilpailukykyrahaston InvestEU-ohjelmaan.

Keskuskauppakamari yhtyy valtioneuvoston kantaan Horisontti Eurooppa -ohjelman pilareiden rakenteen tarkoituksenmukaisuudesta. On tärkeää, että mahdollisuus kaksikäyttösovelluksille sallitaan. Kilpailukykyrahaston neljä politiikkaikkunaa ovat komission ehdotuksessa oikean suuntaisia ja Horisontti Euroopan pilariin II suunniteltu vastaavuus niille on tarkoituksenmukaista. Tieteellisten huipputasolle tähtäävien tutkimushankkeiden ja tutkijoiden liikkuvuuden edistämisen lisäksi olennaisen tärkeitä ovat pilarien II ja III kilpailukykyä ja innovointia painottavat kokonaisuudet.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan on erittäin tärkeää, että valtioneuvosto korostaa tarvetta parantaa EU:n kykyä hyödyntää ja kaupallistaa tutkimustuloksia. Suomen tulee edistää näitä tavoitteita ohjelman jatkovalmisteluissa. EU-rahoitteisten tieteellisten tutkimustulosten tulisi olla saatavilla avoimista tietolähteistä, jotta tuloksia voitaisiin hyödyntää mahdollisimman laajalla sektorilla myös tutkimustulosten kaupallistamisen näkökulmasta.

Keskuskauppakamari pitää Horisontti Eurooppa -ohjelman rahoitustason nostoa kannatettavana. Taloudellisten vaikutusten arviointi osoittaa, että ohjelma on toiminut ja lisännyt talouden kasvua. Tässä geopoliittisessa tilanteessa vahva, kilpailukykyinen ja kriisinkestävä Eurooppa on Suomen etu. Ymmärrämme sinänsä valtioneuvoston kannassa esille nostetun huolen EU-budjetin kasvusta, sillä se lisää Suomen nettomaksuosuutta. Tutkimus- ja innovaatiotoimintaan kohdistettua rahoitusta tulisi tästä huolimatta seuraavalla rahoituskehyskaudella lisätä Euroopan kilpailukyvyyn vahvistamiseksi.

T&I-panosten merkitys on nostettu esiin muun muassa Enrico Lettan sisämarkkinoiden tulevaa kehitystä kuvaavassa raportissa. Mario Draghin EU:n kilpailukykyä käsittelevässä raportissa on arvioitu, että tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman budjetti tulisi nostaa 200 miljardiin euroon ja ohjelmassa tulisi painottaa EU:n uusia kilpailukyvyyn prioriteettialueita. Viime vuosina jopa noin 70 prosenttia Horisontti-puiteohjelmaan jätetyistä laatuarvioinnissa menestyneistä rahoitushakemuksista on jäänyt resurssien puutteen vuoksi ilman rahoitusta. T&I-rahoituksen niukkuuden takia EU on vaarassa jäädä tutkimuspanoksissa jälkeen muista parempia mahdollisuuksia ja rahoitusinstrumentteja tutkimusprojekteille tarjoavista talousalueista. Myös suomalaisille tutkimusorganisaatioille ja yrityksille EU:n Horisontti-ohjelmasta on viime vuosina tullut yhä tärkeämpi T&I-toiminnan rahoituslähde.

Euratom -ohjelma, Ignalina-ohjelma sekä Ydinturvallisuusyhteistyön ja käytöstäpoiston väline

Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa on ehdotettu täydennettävän EU:n atomienergiayhteisön tutkimus- ja koulutusohjelmalla (Euratom) ja ITER-hankkeeseen osallistumisella. Samalla nykyinen Euratom-asetus kumottaisiin. Keskuskauppakamari kannattaa U-kirjelmän kantaa ydinenergian tutkimus- ja koulutusohjelmasta. EU:ssa tulee tulevana vuosina panostaa ydinenergiasektorin tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Suomessa on tunnistettu ydinenergian lisäämisen tarpeet ja mahdollisuudet tulevien vuosikymmenten aikana, sillä säävaihtelevaan tuotantoa on tarvetta vahvistaa säästä riippumattomalla perusvoimalla. Ydinenergian TKI-panostukset ovat perusteltuja tulevaisuuden puhtaan energiantuotannon varmistamiseksi. Ydinenergiaa tulisi EU-tasolla säännellä yhdenvertaisesti muiden hiilineutraalien energialähteiden kanssa.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan ohjelmalla voidaan vahvistaa Euroopan teollisuuden ja tutkimuksen kilpailukykyä sekä syventää unionin tieteellistä ja teknologista osaamis pohjaa. Euratom-ohjelman painopistealueena on fuusioenergian tutkimus ja kaupallistaminen. Fuusioenergian lisäksi tutkimusohjelmassa tulisi painottaa pienten modulaaristen ydinreaktorien tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä reaktoreiden kansainvälisen standardoimisen edistämistä.

Keskuskauppakamari kannattaa myös U-kirjelmän kantoja liittyen Ignalina-ohjelmaan sekä Ydinturvallisuusyhteistyön ja käytöstäpoiston välineeseen. Ignalinan voimalan hallittu käytöstä poisto on koko Euroopan ydinturvallisuudelle olennaisen tärkeää. Ignalina-ohjelma lisää Euroopan ydinturvallisuuden osaamispääomaa, sillä teknisesti vaativiin toimenpiteisiin keskittyvästä hankkeesta kertynyttä tietoa ja kokemuksia voidaan hyödyntää myös muissa maissa meneillään tai suunnitteilla oleviin elinkaarensa päässä olevien ydinvoimaloiden sulkemishankkeisiin.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Johanna Sipola
Varatoimitusjohtaja

Hanna Kalenoja
johtava asiantuntija, liikenne ja elinkeinopolitiikka

**KESKUS-
KAUPPAKAMARI**

Alvar Aallon katu 5 C, PL 1000 | 00101 HELSINKI | +358 9 4242 6200
kauppakamari.fi